

اردنی‌ها ناراضی‌اند

حتی پیش از ۷ اکتبر ۲۰۲۳ مقام‌های اردنی با انتقادات زیادی مواجه بودند. نرخ بیکاری در اردن هاشمی تا ۲۲ درصد افزایش یافته بود. نتایج یک نظرسنجی در آن بازه زمانی نشان می‌داد ۶۳ درصد جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال اردنی به دلیل مشکلات اقتصادی به مهاجرت فکر می‌کنند. این رقم از درصد جوانان لبنان که بحران اقتصادی را تجربه می‌کند یا عراق که تحت تأثیر تنش‌های منطقه‌ای و داخلی است، بیشتر است.

از نظر سیاسی، عبدالله دوم پادشاه اردن، برادر خود شاهزاده حمزه را در سال ۲۰۲۱ به توطئه متهم کرده بود و مقام‌های اردنی، شاهزاده حمزه را تحت حبس خانگی نگهداری می‌کردند. اصلاحات سیاسی حاکمیتی نیز از نگاه کارشناسان پیشرفت چندانی به وجود نیاورد و اردن هنوز از نظر معیارهای دموکراتیک در وضعیت بدی قرار داشت.

در چنین وضعیتی جنگ غزه آغاز شد تا شرایط برای اوکراین از پیش هم بدتر شود. از پائیز ۲۰۲۳، صنعت گردشگری اردن تحت تأثیر جنگ ضربه قابل توجهی را متحمل شد و تعداد توریست‌هایی که به این کشور سفر می‌کردند، کاهش قابل توجهی یافت. این مسئله اقتصاد ضعیف اردن را ضعیف‌تر کرد و به تشدید ناراضی‌ها در داخل این کشور دامن زد.

علاوه بر این، ۵۰ الی ۶۰ درصد جمعیت اردن را مهاجران فلسطینی تشکیل می‌دهند و حتی همسر پادشاه، ملکه رانیا اصلانی فلسطینی دارد. جای تعجب ندارد که در این شرایط بسیاری از اردنی‌ها علیه حمله نظامی اسرائیل به غزه و اقدامات ارتش اسرائیل در این منطقه موضع می‌گیرند. براساس نظرسنجی دانشگاهی در اردن، ۶۶ درصد از اردنی‌ها از عملیات ۷ اکتبر که از سوی حماس علیه اسرائیل انجام شد، حمایت می‌کنند. این جمعیت، با افزایش آمار تلفات فلسطینیان صدای اعتراض‌شان را بلند کردند و صدها هزار نفر از اردنی‌ها بارها در مناطق مختلف از جمله امان، پایتخت اردن به خیابان آمدند تا اعتراض‌شان را نسبت به این مسئله اعلام کنند. حکومت اردن احساس خوبی به این اعتراضات پرجمعیت نداشت و بر اساس گزارش عفو بین‌الملل، در اعتراضات حمایت از فلسطین در امان، دست‌کم هزار نفر از سوی نیروهای امنیتی بازداشت شدند. به گفته فعالان اردنی، انتقاد از مواضع پادشاهی هاشمی در خصوص جنگ غزه یکی از اصلی‌ترین دلایل بازداشت بسیاری از معترضان بود.

دولت اردن پس از بازداشت فعالان در امان، درک کرد که نیاز دارد تا با افزایش انتقادات از اسرائیل، خود را بیشتر با نظرات افکار عمومی هماهنگ کند. ملکه رانیا در مصاحبه‌های بسیاری، به رهبران غربی حمله کرد که چرا اسرائیل را به قتل عام غیرنظامیان فلسطینی متهم نکردند. عبدالله دوم نیز کوشید در اعتراض‌ها به کاهش کمک‌ها به سازمان ملل متحد برای کمک به پناهندگان فلسطینی نقش‌پررنگی ایفا کند. پادشاه اردن همچنین در اقدامی تبلیغاتی در ماه فوریه با لباس نظامی سوار بر بالگرد شد تا در عملیات انتقال بسته‌های کمک به مردم فلسطین مشارکت کند. در ۱۱ نوامبر ۲۰۲۳، اردن سفیر خود را از تل‌آویو فراخواند و به سفیر اسرائیل در امان دستور داد تا پایان جنگ غزه به اردن بازنگردد. سپس در ۱۶ نوامبر ۲۰۲۳، پس از کشته شدن هزاران فلسطینی در غزه، وزیر امور خارجه، ایمن صفدی اعلام کرد پادشاهی اردن حاضر نیست به پیشبرد توافق آب در برابر انرژی با اسرائیل و امارات متحده عربی ادامه دهد. او همچنین گفت که اسرائیل به‌عنوان یک «نیروی اشغالگر» نمی‌تواند از «دفاع مشروع» به‌عنوان توجیهی برای اقداماتش در غزه استفاده کند.

اردن در عمل نگران است که اگر در برابر اسرائیل سیاست سختگیرانه‌تری را در پیش گیرد یا با ایالات متحده در زمینه‌های مختلف همکاری نکند، کمک مالی سالیانه واشنگتن به امان قطع شود و مشکلات داخلی در اردن تشدید شود. عبدالله دوم نشان داده که حاضر است خواست مردم را قربانی کند تا بتواند همچنان متحد واشنگتن بماند.

نامهربانی پاکستان در حق ایسران

چرا اسلام‌آباد لشکرزینبیون را سازمان تروریستی اعلام کرد

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه دیپلماسی

روز ۱۰ فروردین سال جاری، اداره ملی ضدتروریسم پاکستان با انتشار فهرستی از سازمان‌هایی که توسط وزارت داخله پاکستان سازمان تروریستی تشخیص داده شده‌اند، لشکر زینبیون را به‌عنوان گروه تروریستی اعلام کرد. لشکر زینبیون یکی از گروه‌های شبه‌نظامی شیعه عضو محور مقاومت و نزدیک به ایران محسوب می‌شود و این اقدام دولت پاکستان از نگاه ناظران، اقدامی غیردوست‌مانه در قبال ایران تلقی شد که به روابط دو کشور آسیب وارد می‌کند. چند روز پس از اقدام وزارت داخله پاکستان، سیدابراهیم رئیسی و آصف علی‌زرداری، رؤسای جمهور دو کشور در تماسی تلفنی با یکدیگر گفت‌وگو کردند، اما در اخبار رسمی منتشرشده از این گفت‌وگو هیچ اشاره‌ای به موضوع تروریستی اعلام شدن لشکر زینبیون توسط پاکستان نشده بود. براساس خبر منتشرشده توسط دفتر ریاست جمهوری پاکستان در این گفت‌وگوی تلفنی، رئیس‌جمهور پاکستان «بر ضرورت افزایش تبادل اطلاعات برای غلبه بر چالش‌های امنیتی دو کشور» تأکید کرد و از رئیس‌جمهور ایران برای سفر به اسلام‌آباد دعوت کرد. بر اساس گزارش رسانه‌های

پاکستان این سفر هفته آینده انجام خواهد شد. حضور نیروهای داوطلب شیعه پاکستان در سوریه و ایجاد یک گروه منسجم شبه‌نظامی توسط شیعیان پاکستانی از ابتدا باعث حساسیت دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی پاکستان شد. اقلیت بزرگ شیعیان پاکستان، همواره در این کشور با تبعیض مواجه بوده‌اند و حکومت این کشور دیدگاهی بدبینانه نسبت به آنها داشته‌است. برقراری روابط سازماندهی شده میان شیعیان پاکستان با حکومت جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی نیز باعث نگرانی حکومت پاکستان می‌شد که روابط بسیار نزدیکی با ایالات متحده آمریکا و عربستان سعودی دارد. به نظر می‌رسد اسلام‌آباد معتقد است که با توجه به سابقه درگیری‌های گسترده فرقه‌ای در این کشور، از جمله چندین موج کشتار شیعیان و درگیری‌های متعاقب آن، سازماندهی شیعیان پاکستانی توسط ایران در قالب گروهی شبه‌نظامی می‌تواند باعث دامن زدن به فرقه‌گرایی در پاکستان و آسیب به امنیت ملی این کشور شود. در عین حال تنش کوتاه‌مدت زمستان سال گذشته

پاکستان این سفر هفته آینده انجام خواهد شد. حضور نیروهای داوطلب شیعه پاکستان در سوریه و ایجاد یک گروه منسجم شبه‌نظامی توسط شیعیان پاکستانی از ابتدا باعث حساسیت دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی پاکستان شد. اقلیت بزرگ شیعیان پاکستان، همواره در این کشور با تبعیض مواجه بوده‌اند و حکومت این کشور دیدگاهی بدبینانه نسبت به آنها داشته‌است. برقراری روابط سازماندهی شده میان شیعیان پاکستان با حکومت جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی نیز باعث نگرانی حکومت پاکستان می‌شد که روابط بسیار نزدیکی با ایالات متحده آمریکا و عربستان سعودی دارد. به نظر می‌رسد اسلام‌آباد معتقد است که با توجه به سابقه درگیری‌های گسترده فرقه‌ای در این کشور، از جمله چندین موج کشتار شیعیان و درگیری‌های متعاقب آن، سازماندهی شیعیان پاکستانی توسط ایران در قالب گروهی شبه‌نظامی می‌تواند باعث دامن زدن به فرقه‌گرایی در پاکستان و آسیب به امنیت ملی این کشور شود. در عین حال تنش کوتاه‌مدت زمستان سال گذشته

لشکر زینبیون از جمله واحدهای شبه‌نظامی

همکاری جیش العدل با داعش خراسان؟

ایران به‌رغم مزیت استراتژیک در خاورمیانه در جناح شرقی خود با تهدیدات امنیتی روبه‌رو است

نکته

کارشناسی

کامران بخاری

استاد امنیت بین‌الملل
در دانشگاه اوتاوا

موقعیت استراتژیک ایران در خاورمیانه پس از جنگ غزه به‌طور قابل توجهی تقویت شده است؛ هرچند که موقعیت ایران در جناح پشت سر، در آسیای جنوبی و مرکزی، به‌طور فزاینده‌ای آسیب‌پذیر شده است. این دو دینامیک در حالی آشکار می‌شوند که تهران به حساس‌ترین دوره از زمان انقلابش در نزدیک به نیم قرن پیش نزدیک می‌شود که عبارتند از تحولات سیاست در داخل و مشکلات در مناطق مرزی با پاکستان و افغانستان. این دو عامل ممکن است که حرکت پیش‌رونده ایران در جهان عرب و فراتر از آنها را کند کند. اخیراً تنش‌ها در مناطق مرزی پاکستان شدید بوده است. حمله اخیر شبه‌نظامیان در جنوب شرق ایران جان پنج افسر پلیس را گرفت. این اتفاق تنها یک هفته پس از آن رخ داد که نیروهای امنیتی ایران به مدت ۱۷ ساعت برای خنثی کردن حمله شبه‌نظامیانی که به دو شهر جداگانه در استان سیستان و بلوچستان در جنوب شرقی ایران حمله کرده بودند، در تلاش بودند. براساس بیانیه

صادره از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، افراد مسلح قصد داشتند پایگاه‌های سپاه را در شهر بندری چابهار و راسک که هر دو در بزرگراه اصلی شمال به جنوب استان در امتداد مرز با پاکستان قرار دارند، تصرف کنند. گروه اسلام‌گرای سنی بلوچ موسوم به جیش العدل مسئولیت این حمله را برعهده گرفت. جیش العدل و گروه سلف آن جندالله مدتی است که به اهداف سپاه پاسداران در استان سیستان و بلوچستان حمله می‌کنند، اما در سال‌های اخیر این حملات بیشتر و بیشتر شده است. در همین حال، این استان در سال گذشته اعتراضات داخلی و ناآرامی‌هایی را تجربه کرده است. فضای سیاسی در این استان به‌گونه‌ای بود که مولوی عبدالحمید اسماعیل زهی، روحانی سنی ارشد منطقه در خطبه‌های نماز جمعه خود انتقادات تند را مطرح می‌کند.

فراوانی و شدت حملات جیش العدل نشان می‌دهد که این گروه در تلاش است تا ناراضی‌های عمومی را در میان اقلیت قومی بلوچ کشور ایجاد کند. علاوه بر این، زمان حملات نشان می‌دهد که این گروه همچنین به دنبال سوءاستفاده از درگیری بزرگتر در خاورمیانه است. چراکه این درگیری‌ها تنش بین ایران و اسرائیل و تهران و واشنگتن را دامن زده است. به زبان ساده‌تر، این حملات موجب می‌شود که ایران مجبور باشد در دو جبهه بجنگد: نخست

با بی‌نظمی و اقدامات ضدامنیتی در داخل و دوم دست‌وپنجه نرم کردن با چشم‌انداز رو به رشد وقوع یک درگیری بزرگ منطقه‌ای در خاورمیانه. این حملات همچنین موجب شده تا تهران نسبت به حمایت خارجی از جیش العدل مشکوک شود و این شک توضیح می‌دهد که چرا ایران در زمستان سال گذشته، حمله‌ای موشکی به پناهگاه جیش العدل در خاک پاکستان انجام داد. ایران معتقد است که جیش العدل از سوی عربستان سعودی و امارات متحده عربی حمایت می‌شود و در این میان پاکستان هیچ اقدامی برای کنترل این گروه صورت نمی‌دهد و همین امر باعث می‌شود که فعالیت این گروه در خاک پاکستان تسهیل شود. البته پاکستان نیز در تلاش است تا شورش جدایی‌طلبان بلوچ در خاک خود را مدیریت کند و دولت این کشور نیز مدعی است که برخی از این گروه‌ها در داخل خاک ایران پناه گرفته‌اند.

در همین حال، گروه‌های تروریستی فراملیتی حملات خود را علیه ایران و پاکستان به‌طور یکسان افزایش داده‌اند و از خلأ قدرت در افغانستان از زمان بازگشت طالبان در اوت ۲۰۲۱ استفاده می‌کنند. داعش خراسان و گروه تحریک طالبان پاکستان، چندین حمله تروریستی را در پاکستان و ایران صورت داده‌اند. داعش خراسان از یک سو حملاتی تروریستی در استان کرمان و سیستان و بلوچستان ایران صورت داده و تحریک طالبان پاکستان